

Dominik Wider

Maryja Dziewica zjednoczona z Bogiem Ojcem według św. Jana od Krzyża

Salvatoris Mater 1/4, 89-99

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Temat doskonałego zjednoczenia Maryi z Bogiem w Jej odniesieniu do Boga Ojca nie jest wprost rozważany przez św. Jana od Krzyża. Święty bowiem nie pisze traktatu z mariologii, lecz zajmuje się tajemnicą powołania człowieka do uczestnictwa w życiu Boga, które to uczestnictwo tu na ziemi nazywa zjednoczeniem przeobrażającym. Maryja i Jej doskonałe zjednoczenie z Bogiem mieści się w tej tematyce. W poezji Świętego występuje jako uczestnicząca w zamyśle i działaniu Boga Ojca posyłającego na świat swego Syna. W Jego zaś podstawowych działaniach, jako wzór człowieka w pełni zjednoczonego z Bogiem w Trójcy Jedynym. Z wypowiedzi jednak św. Jana od Krzyża można wywnioskować, że doskonale zna teologię maryjną. To ona pozwoliła mu w całości jego systemu życia duchowego odnaleźć i umieścić Maryję w centralnym miejscu. Nic dziwnego. Jego życiorysy podkreślają głębokie nabożeństwo Świętego do Najświętszej Maryi Panny.

Można śmiało powiedzieć, że życie św. Jana od Krzyża jest naznaczone głębokim nabożeństwem do Najświętszej Dziewicy. Natomiast kto zna jedynie pisma Świętego, mógłby się tego nie domyślić. Te dwa oblicza maryjne Świętego wymagają w naszym artykule choćby skrótowego omówienia.

We wszystkich życiorysach św. Jana od Krzyża została mocno wyakcentowana więź Świętego z Maryją Dziewicą. Autorzy opisy ją 59 epizodów maryjnych z jego życia¹.

1. Najświętsza Dziewica w życiu i pismach św. Jana od Krzyża

Przede wszystkim należy podkreślić, że w rodzinie Świętego praktykowano żywe nabożeństwo do Matki Bożej. W domu rodzin-

Dominik Wider OCD

Maryja Dziewica zjednoczona z Bogiem Ojcem według św. Jana od Krzyża

SALVATORIS MATER
1(1999) nr 4, 89-99

¹ Por. I. BENGOCHEA OCD, *La Virgen María en la vida de San Juan de la Cruz*, w: *San Juan de la Cruz y la Virgen*, red. I. BENGOCHEA OCD, Sevilla 1990, 15-50; I. FERREIRA, *Una vida bajo los cuidados de la Virgen*, w: *María y Juan de la Cruz (María hoy, 6)*, Sevilla 1991, 1-6.

nym Jan wzrastał w cieniu ołtarzyka Maryi, przed którym palono lampkę i przed nim uczył się na kolanach matki miłości do Najświętszej Dziewicy². Z dzieciństwa Świętego przechowała się legenda o jego cudownym ocaleniu z bagnistej topieli przez Maryję. W opisie uderza zachowanie się małego Jana: kiedy Piękna Pani podaje mu rękę, aby go wyciągnąć, Jan swoje zabłocone ręce chowa za plecy, by Jej nie zabrudzić. Wtedy właśnie zostaje wyciągnięty z bagna przez przechodnia zaalarmowanego jego krzykiem³. W tym samym opracowaniu znajduje się podobne wydarzenie z późniejszego okresu, gdy Jan przebywa w Kordobie. Tam zawala się nad nim część muru. Zostaje odkopany, nie ma nawet skaleczenia; wyjaśnia, że „Pani w bieli” go osłoniła⁴. Jego miłość do Niepokalanej Dziewicy wyraża się jednoznacznie przez wstąpienie do Karmelu, zakonu założonego dla służby Najświętszej Dziewicy. Tam składa swoją profesję zakonną, oddając się Bogu i Najświętszej Maryi Pannie z Góry Karmel. Wybór tego zakonu ma swoją wymowę. Stawały bowiem przed nim inne możliwości, m. in. rozważał ewentualność wstąpienia do jezuitów⁵. W Karmelu spotyka rzeczywiste i mocno rozwinięte nabożeństwo do Matki i Królowej Karmelu, nabożeństwo szkaplerzne oraz żywy kult Maryi jako Niepokalanie Poczętej⁶. Mszę św. prymicyjną odprawia przy ołtarzu Matki Bożej i podczas niej prosi, by Bóg udzielił mu łaski nieobrażania Go nigdy grzechem śmiertelnym⁷. Święty na cześć Matki Bożej codziennie oprócz liturgii Godzin odmawia „Małe Officjum do Najświętszej Maryi Panny”⁸. W rozmowie na kilka dni przed śmiercią podczas omawiania sobotniego przywileju szkaplerza oznajmia, że umrze w sobotę i już z Maryją będzie śpiewał Jutrznę w niebie⁹. Głębokim wyrazem jego nabożeństwa do Najświętszej Dziewicy są słowa umieszczone w „Modlitwie duszy rozmiłowanej”, w której wyraża radość, że *Matka Boża jest moja [...] i sam Bóg jest mój*¹⁰. O tym nabożeństwie świadczy także modlitwa św. Jana od Krzyża do Najświętszej Dziewicy, odnaleziona w Beas: *Jezus, Maryja i Jó-*

² B. FROISSART, *Św. Jan od Krzyża*, Kraków 1982.

³ M.-D. POINSONET, *Stromą ścieżką*, Kraków 1991, 27-28.

⁴ TAMŻE, 199.

⁵ B. FROISSART, *Św. Jan od Krzyża...*, 56.

⁶ *Santos del Carmelo*, Madrit 1982, 153-189.

⁷ B. FROISSART, *Św. Jan od Krzyża...*, 96.

⁸ M. POINSEMET, *Stromą ścieżką...*, 198.

⁹ B. FROISSART, *Św. Jan od Krzyża...*, 428-429.

¹⁰ ŚW. JAN OD KRZYŻA, *Słowa Światła i Miłości* I, 26 w: TENŻE, *Dziela*, tł. B. Smyrak OCD, Wyd. OO. Karmelitów Bosych, Kraków 1995, 103-104 (dalej: *Dziela*).

*zef. Najświętsza Maryjo, Dziewico nad dziewicami, Sanktuarium Najświętszej Trójcy, Zwierciadło Aniołów. Bezpieczna Ucieczko grzeszników, wspieraj nasze prace, przyjmij z laskawością nasze błagania i uśmierz gniew Twojego Najświętszego Syna*¹¹.

Z dwunastu wypowiedzi św. Jana od Krzyża, w których pojawia się Maryja¹², wybieram jedynie te, które odnoszą się do omawianego tematu: zjednoczenia z Bogiem Ojcem.

Zasadniczą wypowiedzią św. Jana od Krzyża w tym temacie są bez wątpienia dwa wiersze zatytułowane „O Wcieleniu” i „O Narodzeniu”. Są one częścią utworu poetyckiego, co w tekście jest na początku poszczególnych wierszy zasugerowane słowami: „ciąg dalszy”. Całość nosi nazwę określającą jej charakter literacki: „Romance”. Ta forma literacka odznacza się melodyjnością, używa się w niej zwrotów i wyrażeń dawnych pieśniarzy i rybaków, jest pisana na sposób pieśni ludowych XV-wiecznej Hiszpanii. To z tego powodu oraz wskutek pewnej surowości i monotoności należącej tej formie, poezja ta często nie jest doceniana¹³. Na pewno jest ona inna niż pozostałe utwory poetyckie pełne polotu, porównań, symboli. Niemniej Święty właśnie w tę poezję włożył najgłębszą treść teologiczną. Tytuł całości, jakby dziewięciu odsłon, brzmi: „O Trójcy Przenajświętszej” i w niej Święty przekazuje całą historię zbawienia, począwszy od wewnętrznego zamysłu Trójcy Świętej, poprzez dzieło stworzenia aż do narodzenia Chrystusa¹⁴. Omawianego tematu dotyczą wiersze: 7, 8 i 9. Wiersz 7 i 8 noszą wspólny tytuł: „O Wcieleniu”. Ponieważ stanowią one jedną całość z poprzednimi, należy je widzieć w tej całości oraz w jej ramach wyjaśniać.

*Bóg zawezwał anioła,
Co Gabriel miał miano,
I wysłał Go do Panny,
Którą Maryją zwano.*

*I za Jej przyzwoleniem
Rzecz Boska się ziściła:
Sama Trójca Najświętsza
Słowo ciałem okryła.*

¹¹ I. BENGOCHEA, *La Virgen María en la vida...*, 44.

¹² J.V. RODRIGUEZ, *Presencia de María en los escritos de San Juan de la Cruz*, w: *San Juan...*, 58.

¹³ F. RUIZ, *Święty Jan od Krzyża – pisarz – pisma – nauka*, Kraków 1998, 215.

¹⁴ ŚW. JAN OD KRZYŻA, *Poezje* [odtąd: P], (Dziela, 65, przypis 1).

*I chociaż Trzej działali
W jednym się dopełniło
W Maryi czystym żywocie
Słowo się Boże wcieliło.*

*I ten, co tylko miał Ojca,
odtąd Matkę uznaje –
Lecz inną od tych niewiast,
Którym poczęcie mąż daje.*

*I z Jej czystych wnętrzości
On ciało swe przyjmuje,
Dlatego się Syn Boży
Synem człowieczym mianuje.*

Wersety z poezji „O Narodzeniu”:

*Gdy przyszedł czas wybrany,
Czas Jego narodzenia –
Jak oblubieniec z komnat,
Przyszedł do swego stworzenia.
A Matka Jego wdzięczna,
Wybrana z wszech na świecie,
Położyła w żłóbeczku
Swe narodzone Dziecię.*

[...]

*Zawarte zaślubiny
Między Człowiekiem-Bogiem.*

I jeszcze jeden fragment związany z tajemnicą Wcielenia. Święty w „Żywym Płomieniu Miłości” (takim symbolem określa Ducha Świętego) omawia „odblaski pochodni”, które rzucają cień, dając przez to miłosne poznanie. „Pochodnie” oznaczają przymioty Boże. Ich odblaski docierają do duszy i rzucają cień, stąd:

te odblaski nazywają się «zaciemnieniami». Zaciemnić coś – wyjaśnia dalej Święty – jest to samo co osłaniać cieniem: a osłaniać cieniem, to bronić kogoś, sprzyjać mu i świadczyć mu łaski: gdyż okrycie cieniem jest znakiem, że osoba, do której ten cień należy, jest blisko do pomocy i obrony.

Dlatego tę wielką łaskę poczęcia Syna Bożego, jaką Bóg dał Najświętszej Maryi Pannie, nazwał archanioł Gabriel zaćmieniem Ducha Świętego, mówi: „Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego Cię zaciemni” (Łk 1, 35)¹⁵.

Następny fragment pochodzi z „Drogi na Górę Karmel”, z części omawiającej oczyszczenie pamięci. Święty pisze o habitualnym zjednoczeniu, w którym pamięć jest przeobrażona w Boga i Bóg posiada ją niepodzielnie: wtedy już na niej nie mogą wycisnąć się formy ani wiadomości o rzeczach; i między innymi podaje przykład Najświętszej Dziewicy:

Tak było z Najświętszą Panną Maryją, którą Pan Bóg od początku podniósł do tego wzniosłego stanu. Do Jej duszy nie przeniknęła żadna forma jakiegoś stworzenia i nigdy Nią nie powodowała. Jej poruszenia pochodziły zawsze z Ducha Świętego¹⁶.

Ostatnim tekstem, który należy w temacie uwzględnić jest czterowersz, którego rodzaj literacki jest określony przez słowo „letrilla”, co oznacza strofę śpiewaną sposobem refrenu. Św. Jan od Krzyża zgodnie z przyjętym zwyczajem, w Noc Bożego Narodzenia kolędował obchodząc w roli Świętej Rodziny cele współbraci. On śpiewał odpowiednią „głosę”, a bracia towarzyszyli mu refrenem. Oto on, noszący tytuł „O Słowie Bożym”:

*Dziewica Przenajświętsza
Ze Słowem Bożym w tonie
Do ciebie przyjdzie z drogi,
Jeśli Jej dasz schronienie¹⁷.*

Do tego ostatniego fragmentu można przyłączyć wypowiedź Świętego, wyrażającą sposób przedstawiania Bogu swych prośb. Miłość prawdziwa nie naprzykrza się, lecz przedstawia Bogu prośby, zostawiając Mu wolną rękę. Jako przykład św. Jan podaje Najświętszą Dziewicę:

¹⁵ ŚW. JAN OD KRZYŻA, *Żywy Płomień Miłości* [odtąd: ŻPM], 3, 12 (Dzieła, 763).

¹⁶ TENŻE, *Droga na Górę Karmel* [odtąd: DGK] 3, 2, 10 (Dzieła, 313).

¹⁷ P XIII (Dzieła, 98).

Tak postąpiła Najświętsza Dziewica na godach w Kanie Galilejskiej. Nie prosiła Syna wprost o wino, tylko powiedziała: „Wina nie mają”(J 2, 3)¹⁸.

2. Maryja w dialogu z Bogiem Ojcem

Wszystkie powyżej przytoczone fragmenty z pism św. Jana od Krzyża bezpośrednio dotyczą tajemnicy zjednoczenia człowieka z Bogiem. Nieprzypadkowo Najświętsza Dziewica w nich jest wspomiana. Święty widzi Ją w pełni zjednoczoną z Bogiem w Trójcy Jedynym.

2.1. Podstawowe spojrzenie na istotę zjednoczenia człowieka z Bogiem

Dar zjednoczenia człowieka z Bogiem – jak to przedstawia św. Jan od Krzyża – polega na tym, że człowiek zostaje dopuszczony do zażyłości z Trójcą Świętą¹⁹. Bóg w Trójcy Jedyny powołuje i uzdalnia do obcowania z sobą. Powołuje, uzdalnia, jednoczy z całą Trójcą Świętą. Głównym działającym jest jednak Bóg Ojciec. Św. Jan od Krzyża Bogu Ojcu przypisuje działanie, nazywając Go „Ręką”. Synowi Bożemu w tym działaniu przypisuje dotknięcie: Bóg Ojciec dotyka przez Syna. Ducha Świętego nazywa upaleniem: dotyk rozpala ogniem miłości. Święty, przechodząc do wyjaśnienia, odwraca porządek działania: pierwszym darem jest raniąca miłość Ducha Świętego, drugim „przedsmak życia wiecznego” odkrywany w Jezusie Chrystusie, trzecim zaś darem przeobrażenie w Boga, które przypisuje Ojcu²⁰. Ruiz tę triadę jednego działania jeszcze inaczej ustawia: Jezus Chrystus jest słowem życia – On objawia Trójcę Świętą i zamysły Ojca wobec ludzi; Duch Święty jest dawcą życia – przez Niego jest rozlewana miłość Boża w sercach ludzkich (Rz 5, 5); Bóg żywy (Ojciec) napędza życiem. Jak z tego wynika dar Boży stanowią Osoby Boskie. Przyjęcie tego daru wprowadza w udział w wewnątrz-trzynitarnym dialogu Ojca z Synem, posyłających Ducha Świętego. Tak człowiek zostaje przekształcony w płomień miłości, w którym udziela

¹⁸ ŚW. JAN OD KRZYŻA, *Pieśń duchowa* 2, 8 (odtąd: PD), (Dzieła, 546).

¹⁹ Problem ten w ujęciu Jana od Krzyża zostaje omówiony w oparciu o F. RUIZ'A, *Święty Jan od Krzyża...*, 838-845.

²⁰ ŻPM 2, 1 (Dzieła, 739-740).

się Ojciec, Syn i Duch Święty. Do „rodziny” Trójcy Świętej człowiek wchodzi przez bramę Boskiej adoracji. Ona jest udzielana przez Ojca w tajemnicy Jezusa Chrystusa, Wcielonego Słowa. Stan doskonałego zjednoczenia z Bogiem, zwany małżeństwem duchowym, rozpoczyna się wlanym poznaniem tajemnicy Wcielenia. W ten sposób Jezus Chrystus jest odniesieniem dla całego dalszego procesu wnikanania w życie Boże. Relacje z Bogiem Ojcem osiąga się za pośrednictwem zjednoczenia z Chrystusem²¹. Św. Jan powołuje się w tym miejscu na słowa Chrystusa: *Kto Mnie miłuje i będzie zachowywał moje przykazania, a Ojciec Mój umiłuje go, i przyjdziemy do niego, i będziemy w nim przebywać* (J 14, 23). Podstawą adoracji jest miłość do Jezusa Chrystusa, wyrażona w zachowaniu Jego nauki. To ta miłość sprawia usynowienie – zjednoczenie z Ojcem. Miłością Ojca i Syna jest Duch Święty, który odtąd kieruje działaniem człowieka, szczególnie kieruje miłością poruszaną mocą Ducha Świętego, w którym człowiek w tym stanie żyje życiem miłości²². Święty powołuje się na św. Pawła: *Ci, których prowadzi Duch Boży, są synami Bożymi* (Rz 8, 14). On również dokonuje tego zjednoczenia, jak to uczynił w wypadku wcielenia Syna Bożego. Tak zamyka się i dalej rozwija proces usynowienia w zjednoczeniu z Trójcą Świętą. Św. Jan od Krzyża ujmie go w słowach Boga Ojca do Syna: *Kto niepodobny Tobie, nie uznaję go za swego [...]. Kto Cię ukocha Synu, oddam mu w zamian siebie*²³. Na czym polega to upodobnienie? Na przyjęciu Syna Bożego, na upodobnieniu się do Niego w miłowaniu Ojca i podjęciu razem z Nim, i przy umocnieniu Ducha Świętego, drogi do Ojca. Jest to razem z Chrystusem wypełnianie woli Ojca aż do wydania siebie za zbawienie świata.

W najgłębszym centrum duchowości sanjuanistycznej jest Bóg Ojciec, który prowadzi odwieczny dialog ze swoim Synem. Dialog ten dotyczy wewnętrznego życia Boga w Trójcy Jedynej i jest dialogiem stwórczym, powołującym człowieka do uczestnictwa w życiu wewnątrztrynitarnym, dialogiem zbawczym, jednoczącym i obdarzającym człowieka chwałą. W tym dialogu szczególne miejsce zostało przydzielone Najświętszej Dziewicy.

²¹ TAMŻE, 3, 1-3 (Dzieła, 756-758).

²² TAMŻE, 2, 34 (Dzieła, 754).

²³ P I, 2 (Dzieła, 67-68).

2.2. Zjednoczenie Maryi z Bogiem Ojcem

Na początku należy przypomnieć, że św. Jan od Krzyża ilekroć używa słowa „Bóg”, odnosi je do Boga Ojca; o Synu Bożym i Duchu Świętym mówi jednoznacznie, używając przy tym wielu synonimów.

Najświętsza Dziewica w poezji (*Romanca*) pojawia się bezpośrednio w opisie Wcielenia i Narodzenia. Można jednak widzieć Maryję, przynajmniej pośrednio, jako pierwszą ze zbawionych, w całym dialogu Ojca z Synem, ukazującym odwieczny plan Boży. Ten zamysł Boga Ojca wyraża się w Jego słowach skierowanych do Syna: *Chciałbym Ci dać, mój Synu, /Miłą oblubienicę,/ Aby mogła oglądać nas/ w bytu tajemnicy/* i Syn z miłością odpowiada Ojcu: *Oblubienicę daną/ Okryję ją jasnością/ [...]. Wezmę ją w swe ramiona./ By miłość zrozumiała/ [...]. Twoją dobroć wychwalała/*²⁴. I Bóg Ojciec stworzył świat, człowieka. A gdy ten przez grzech oddalił się od Niego, Bóg, miłując człowieka «miłą oblubienicę Syna», posyła Go dla zbawienia świata²⁵. A Syn odpowiada Ojcu: *Ma wola jest Twoją wolą/ [...] I pragnę spełnić, Ojcze,/ Woli Twojej zamiary/*²⁶. Tak Bóg wkracza w plany dziejów ludzkich. Poszerza się tym samym trynitarny dialog, w którym odtąd uczestniczą inne osoby: aniołowie i ludzie. Ewangeliczny opis Zwiastowania i Narodzenia zarysowany w poezji Świętego podkreśla szczególne miejsce Maryi w pełnych miłości odwiecznych planach Ojca wobec człowieka. Maryja jest w nich zawsze, jak zawsze w Jego planach jest człowiek, którego stwarza i zbawia. Ona na pierwszym miejscu jest przez Ojca dana Synowi «miłą Oblubienicą», bez skazy grzechu. Św. Jan od Krzyża napisze, że Bóg Ojciec od początku podniósł Matkę swego Syna do wzniosłego stanu zjednoczenia. Ona zawsze była z Nim, od całej wieczności. Przyjście bowiem Syna Bożego i przyjęcie przez Niego natury ludzkiej w konkretnym czasie, wymagało przewidzenia konkretnej Jego Matki, w konkretnym czasie, w konkretnym narodzie, co zostało zresztą przewidziane i opisane w historii zbawienia – w Piśmie świętym. Bóg Ojciec w jedności Syna i Ducha Świętego zawsze był w Niej. Ona zawsze była pełna łaski. Stan ten jest zawarty w prawdzie o Niepokalanym Poczęciu Maryi. Święty, choć nie używa słowa „Niepokalana”, jednoznacznie o tym mówi, na przykład stwierdzając, że z Jej czystych wnętrzości Syn

²⁴ TAMŻE, I, 3 (Dzieła, 68-69).

²⁵ TAMŻE, I, 4-6 (Dzieła, 69-73).

²⁶ TAMŻE, I, 7 (Dzieła, 74).

Boży ciało *swe* przyjmuje²⁷, czy nazywając Ją „Najświętszą Dziewicą” lub „Dziewicą nad dziewicami”. Bóg Ojciec do tej wybranej i przygotowanej Dziewicy posyła archanioła Gabriela, by Jej zaproponować macierzyński udział w tajemnicy Wcielenia. Odwieczny Syn Boga Ojca ma stać się Synem Maryi, z Niej wziąć swoje ludzkie ciało, by dokonać zjednoczenia Bóstwa z człowieczeństwem w jednej Osobie Słowa. Moc Najwyższego (Ojca) tego dokona przez zstąpienie Ducha Świętego. I Maryja wypowiada swoje „fiat!” To Jej „fiat” obejmowało przyjęcie tajemnicy Trójcy Świętej: obok Boga Ojca, przyjęcie Syna Bożego, który ma być Jej Synem, oraz Ducha Świętego, który ma na Nią zstąpić. Fiat obejmuje wiarę, że u Boga jest wszystko możliwe: Ona może począć i porodzić Syna Bożego w sposób dziewiczy. W Jej zjednoczeniu z Bogiem i już wcześniejszym uzgodnieniu swej woli z wolą Boga wszystko jest proste i jasne. Ona nie kieruje się niczym innym jedynie wolą Boga Ojca. Święty nawiązuje do tego, omawiając zjednoczenie człowieka z Bogiem i przy tej okazji ukazuje Maryję jako podniesioną przez Boga do tego zjednoczenia. Mogła na wszystko Bogu Ojcu odpowiedzieć „fiat”, bo *do Jej duszy nie przeniknęła żadna forma jakiegos stworzenia i nigdy nią nie powodowała. Jej poruszenia zawsze pochodziły z Ducha Świętego*²⁸. Maryja w dniu Zwiastowania zostaje napełniona Duchem Świętym, w którym dogłębnie doświadcza tajemnicy Wcielenia. Słowa Archanioła „moc Najwyższego osłoni cię” są dla Niej w tym świetle jasne. Zna je z Pisma świętego, gdzie jest mowa o obłoku, który napełnił przybytek zbudowany przez Mojżesza na pustyni i odtąd Bóg zamieszkał w nim (Wj 40, 34) czy obłoku, który okrył Święte Świętych przy poświęceniu świątyni Salomona (2 Krn 5, 13). Św. Jan od Krzyża nawiązuje do tego osłonięcia czy zaciemnienia Maryi w dniu Zwiastowania. Bóg Ojciec w doskonałym zjednoczeniu objawia swoje tajemnice, przez nie pozwala przeniknąć w głąbię życia Bożego. Odblaski Jego przymiotów docierają do duszy. Święty nazywa je zaćmieniami lub osłanianiem cieniem. W tych odbłaskach Bóg się objawia. Jego nieprzeniknione światło rzuca cień Boga na duszę i wtedy dusza doświadcza tej mocy i tego, czego Bóg przez nią chciał dokonać, czyli poznaje samego Boga i własne posłannictwo. Odnosząc to do Zwiastowania, Święty powie: *Dlatego tę wielką łaskę poczęcia Syna Bożego, jaką Bóg dał Najświętszej Pannie Maryi, nazwał Archanioł Gabriel zaćmieniem*²⁹.

²⁷ TAMŻE, I, 8 (Dziela, 75).

²⁸ DGK 3, 2, 10 (Dziela, 313).

²⁹ ŻPM 3, 12 (Dziela, 765).

Najświętsza Dziewica w tajemnicy Zwiastowania wchodzi z Bogiem Ojcem w dialog, który już nigdy nie ustanie. Stając się Matką Syna Bożego i pierwszą «miłą Oblubienicą» tego, który przyszedł dla zbawienia świata i Ją pierwszą zbawił uprzednim odkupieniem, podejmuje dialog z Ojcem w Jego i swoim Synu. Życie i posłannictwo Matki Zbawiciela wymaga od Niej nieustannego odczytywania woli Boga Ojca, zasłuchania się i wpatrywania w Syna Jezusa Chrystusa, odnajdywania w Nim obrazu Boga Ojca. Jej podstawowym posłannictwem zadany przez Ojca i wynikającym z Boskiego macierzyństwa jest danie światu Zbawiciela. On w Jej łonie i na Jej rękach objawia się pasterzom. Ona nadal spełnia to posłannictwo i nieustannie niesie każdemu człowiekowi Jezusa, jak to ujmie św. Jan od Krzyża: *Dziewica Przenajświętsza! Ze Słowem Bożym w łonie? Do Ciebie przyjdzie z drogi, / Jeśli jej dasz schronienie.*³⁰ Jej posłannictwo wymaga także towarzyszenia Jezusowi. Maryja jest z Nim w najważniejszych chwilach: od Zwiastowania aż po złożenie do grobu. Jest w radości i jest w cierpieniu.

Św. Jan od Krzyża w niewielu wypowiedziach, ale jakże bogatych w treść, ukazał Maryję, którą Bóg Ojciec od wieków przeznaczył na Matkę swego Syna. Obdarzył Ją pełnym zjednoczeniem z Sobą, uczynił najczystsza, kształtował miłością Ducha Świętego. A kiedy przyszła pełnia czasów (Ga 4, 4), wprowadził Ją w swój odwieczny dialog z Synem w Duchu Świętym. Maryja świadomie i dobrowolnie wchodzi w ten pełen miłości i miłosierdzia dialog przez swoje „fiat”. W jakiś sposób, także dzięki Niej, dialog ten został otwarty w Jezusie Chrystusie dla wszystkich ludzi, którzy przyjmują Go i w Nim stają się synami przybrania: podobnie jak Ona «miłą Oblubienicą» Chrystusa. Maryja jest bezsprzecznie dla każdego wzorem żywej więzi z Bogiem Ojcem, poprzez przyjęcie Jezusa Chrystusa i kształtowanie siebie według Jego miary, w uległości i podatności Duchowi Świętemu. Każdy człowiek jak Maryja może wejść w dialog z Osobami Trójcy Przenajświętszej, który nawiązuje się za pośrednictwem zjednoczenia z Jezusem Chrystusem. On jest drogą, która Maryję doprowadziła do Boga Ojca. On jest tą drogą dla każdego człowieka, którego Ojciec i Syn obdarzają Duchem Świętym.

O. prof. dr hab. Dominik Wider OCD
Papieska Akademia Teologiczna (Kraków)

ul. Glogera 5
PL - 31-222 Kraków

³⁰ P XIII (Dziela, 98).

Maria Vergine unita con Dio Padre secondo san Giovanni della Croce

(Riassunto)

San Giovanni della Croce non fa considerazioni dirette sul tema di una perfetta unione di Maria con Dio Padre.

Due poesie – „Sull’Incarnazione” e „Sulla Nascita” costituiscono un intervento-chiave di Giovanni della Croce relativo all’unione di Maria con Dio.

Il Santo vede Maria pienamente unita con Dio Unico nella Trinità. Al centro più profondo della spiritualità di san Giovanni della Croce si trova Dio Padre che svolge un dialogo eterno con Suo Figlio. Questo dialogo riguarda la vita interiore di Dio Unico nella Trinità ed è un dialogo creativo che chiama l’uomo a partecipare alla vita all’interno della Trinità; è un dialogo salvifico che unisce e dona la gloria all’uomo. Un posto particolare in questo dialogo è stato assegnato a Maria.

San Giovanni della Croce presenta Maria come quella che Dio Padre dall’eternità aveva predestinato ad essere Madre di suo Figlio. Le aveva donato una piena unione con se, l’aveva resa la più pura e formata dall’amore dello Spirito Santo. L’ha introdotta nel suo eterno dialogo con il Figlio e lo Spirito Santo. Per mezzo del suo „fiat” Maria entra in questo dialogo pieno d’amore e carità.